

Svar på skriftligt spörsmål SSS 484/2021 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att utnyttja inhemsk kompetens vid omfattande IKT-projekt i samband med social- och hälsovårdsreformen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 484/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Pia Kauma /saml:

På vilket sätt ämnar regeringen utnyttja inhemskt IKT-kunnande i stora patientdatasystem och andra informationssystemprojekt i anslutning till social- och hälsovårdsreformen,

hur ämnar regeringen säkerställa och följa upp att datasystemprojekt för social- och hälsovården hålls inom i prisbedömningarna,

hur ämnar regeringen utveckla upphandlingen av informationssystem för social- och hälsovården med tanke på användarvänligheten, patientsäkerheten, försörjningsberedskapen och utvecklingen av den nationella kompetensen och

hur ämnar regeringen förbättra de inhemska informationssystemleverantörernas ställning i upphandlingsförfarandena och stödja branschens tillväxt och exportförutsättningar?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Välfärdsområdena ansvarar som självstyrande aktörer för sina egna klient- och patientdatasystem och anskaffningen av dem. Staten kommer att bevilja välfärdsområdena statsunderstöd för verkställandet av de IKT-förändringar som social- och hälsovårdsreformen medför. Välfärdsområdena beslutar om vilka och hurdan IKT-kunnande de skaffar för sina förändringsprojekt. Statsunderstöd kan inte användas för anskaffning av nya klient- och patientdatasystem, utan välfärdsområdet ska finansiera dem själv.

Staten kommer att skaffa gemensamma IKT-tjänster för välfärdsområdena (till exempel Omaolo och 116117-tjänsterna) av DigiFinland Oy, som underlevererar dem av de IKT-företag som de anser vara bäst lämpade för detta.

Upphandlingarna ska genomföras i enlighet med kraven i upphandlingslagstiftningen. I princip är det inte möjligt att utesluta företag med utländskt ursprung från anbudsförfaranden. I praktiken

förutsätter dock stora informationssystemprojekt god kännedom om det finländska servicesystemet för social- och hälsovården, dess lagstiftning och de nationella IKT-kraven. Således är det i praktiken nödvändigt att ha tillräcklig finländsk kompetens för att klara sig i konkurrensutsättningarna.

Social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet och finansministeriet för årligen förhandlingar med varje välfärdsområde där man följer upp, utvärderar och styr ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet i välfärdsområdet på strategisk nivå. Välfärdsområdet utarbetar årligen en investeringsplan som godkänns av social- och hälsovårdsministeriet och inrikesministeriet. En godkänd investeringsplan är en förutsättning för nya investeringar i välfärdsområdet och överlåtelse av egendom. Stora informationssystemprojekt omfattas av styrförfarandet för investeringar.

Huvudansvaret för anskaffningen av informationssystem ligger hos de framtida välfärdsområdena. En sammanställning av organiseringsansvaret för en större organisation skapar förutsättningar för de upphandlande organisationerna att lyckas bättre än tidigare.

Klient- och patientdatasystemen regleras särskilt i klientdatalagen. Med stöd av lagen utfärdar Institutet för hälsa och välfärd bindande myndighetsföreskrifter för organisationer och informationssystemleverantörer. Dessa gäller bland annat datastrukturer som används vid behandling av klient- och patientuppgifter, datasäkerhetsplaner samt så kallade väsentliga krav på informationssystem. De väsentliga kraven omfattar i synnerhet krav som är förpliktande i fråga om informationssäkerheten. Institutet för hälsa och välfärd bereder föreskrifterna i ett omfattande myndighetssamarbete bland annat med Cybersäkerhetscentret och Valvira. De system som tas i bruk ska genomgå auditeringar av bedömningsorganet för informationssäkerhet samt samtestning gällande FPA:s Kanta-tjänster. Valvira övervakar att informationssystemen överensstämmer med kraven.

Regeringen har under denna valperiod i betydande grad stött utvecklingen av digitaliseringen och informationshanteringen i de så kallade strukturreformprojekten inom social- och hälsovården samt i programmet för framtidens social- och hälsocentraler. I utvecklingen har man koncentrerat sig på att utveckla verksamheten inom social- och hälsovårdstjänsterna på basnivå och öka klientorienteringen i ibruktagandet av digitala verksamhetsmodeller och elektroniska tjänster. Dessutom har man i projekten tagit i bruk riksomfattande verksamhetsmodeller och definitioner särskilt i anslutning till behandlingen av klient- och patientuppgifter samt stärkt särskilt socialvårdspersonalens informationshanteringskompetens.

I enlighet med tillväxtstrategin för FUI-verksamhet inom hälsobranschen identifieras och stöds i samband med den nationella utvecklingen helhetskoncept och -lösningar som har tillväxt-exportmöjligheter. I den nya färdplanen för tillväxtstrategin har till exempel forsknings- och analys-tjänster som baserar sig på social- och hälsovårdsdata, teknologi som stöder äldre personers bo-

ende hemma samt innovativa uppföljnings- och stödlösningar för att upprätthålla välfärden definierats som sådana. Man utvecklar servicekonceptens Finland-varumärke, samlar och utvecklar ett gemensamt utbud samt genomför gemensamma exportfrämjande åtgärder.

Helsingfors 28.9.2021

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru